बोर्ड प्रश्नपत्रिका : ऑक्टोबर २०१४

वेळ: २ तास **एकूण गुण : ४०**

सूचना:

i. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

ii. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

iii. **१ ते ५** प्रश्न इतिहास व **६ ते ९** प्रश्न राज्यशास्त्र या विषयावरील आहेत.

प्र.१. अ. कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा: [३]

१. धारासना सत्याग्रहाचे नेतृत्व __________ यांनी केले.
(सरोजिनी नायडू, कस्तुरबा गांधी, मादाम कामा)

२. अठराव्या शतकापर्यंत __________ खंड अज्ञात खंड म्हणून ओळखला जात होता.
(आशिया, आफ्रिका, अमेरिका)

३. अणुशक्तीचे जनक __________ यांना म्हटले जाते.
(नील्स बोर, वॉल्टन, प्रा. रुदरफोर्ड)

ब. 'अ' स्तंभातील घटकांशी 'ब'स्तंभातील घटकांबरोबर योग्य जोड्या लावा: [३]

	'अ' स्तंभ		'ब' स्तंभ
१.	राष्ट्रसंघाचे सचिवालय	अ.	अलिप्ततावादी चळवळ
२.	लॉर्ड कर्झन	ब.	जिनिव्हा
३.	पंडित नेहरू	क.	बंगालची फाळणी
		ड.	अमेरिकेचे अध्यक्ष

प्र.२. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): [४]

१. साम्राज्यवादी राष्ट्रांनी चीनवर कशा प्रकारे आर्थिक वर्चस्व निर्माण केले?

२. स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी क्रांतिकारकांनी कोणता कार्यक्रम आखला?

३. कृत्रिम उपग्रहाचे फायदे कोणते ते लिहा.

प्र.३. खालील विधानांची कारणे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): [४]

१. पोर्तुगिजांना भारतात साम्राज्य निर्माण करता आले नाही.

२. भारतातील खेड्यांची स्वयंपूर्णता नष्ट झाली.

३. युरोपात लष्करवाद वाढीस लागला.

प्र.४. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ४० ते ५० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): [६]

१. साम्राज्यवादाची कोणतीही तीन कारणे लिहा.

२. राष्ट्रसंघाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

३. संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सरचिटणिसाची कामे लिहा.

प्र.५. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ६० ते ८० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन): [८]

१. पहिल्या महायुद्धाचे परिणाम लिहा.

२. संगणकाचे विविध क्षेत्रांतील उपयोग लिहा.

३. रशियन राज्यक्रांतीची माहिती खालील मुद्द्यांनुसार लिहा:

अ. रशियातील जुलमी राजवट ब. लेनिनचे योगदान

प्र.६. कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा. [३]

१. भारतात __________ प्रकारची लोकशाही आहे.

(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, अध्यक्षीय, मिश्र)

२. विषमतेचे भारतातील सर्वांत ठळक उदाहरण म्हणजे __________ होय.

(धर्मव्यवस्था, राज्यव्यवस्था, जातीव्यवस्था, समाजव्यवस्था)

३. निवडणुकीत बहुमत प्राप्त झालेल्या पक्षाला __________ म्हणून ओळखले जाते.

(सत्ताधारी, विरोधी, अपक्ष, स्वतंत्र)

प्र.७. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही तीन): [३]

१. समाजात कोणत्या आधारावर श्रेष्ठ व कनिष्ठ विभागणी दिसून येते?

२. प्रातिनिधिक लोकशाही अपरिहार्य का आहे?

३. भारतातील राजकीय पक्षांचे प्रमुख प्रकार किती व कोणते?

४. सामाजिक दडपणाचे कोणतेही एक उदाहरण लिहा.

५. भारतात जातीप्रथा नाहीशी करण्यासाठी कोणी प्रयत्न केले?

प्र.८. खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही दोन): [४]

१. नागरिकांच्या प्रत्यक्ष सहभागावर आधारित असणारी लोकशाही म्हणजे अप्रत्यक्ष लोकशाही होय.

२. लोकशाहीत विरोधी पक्ष असणे महत्त्वाचे मानले जाते.

३. आर्थिक विषमता हे लोकशाहीपुढील आव्हान नसते.

प्र.९. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५ ते ३० शब्दांत लिहा: [२]

१. स्त्री-पुरुष विषमतेचे प्रश्न सोडविण्यासाठी कोणकोणत्या मार्गांचा अवलंब केला जातो?

२. विषमतेची आव्हाने कोणती ते सांगून एका आव्हानाचे स्पष्टीकरण करा.